

Informatiebulletin Nationaal Park Oosterschelde april 2002, nummer 5

Bron: Informatiebulletin Nationaal Park Oosterschelde

Voor activiteiten overzicht kijk op www.npoosterschelde.nl

Oosterscheldekering

De Rumoirtschorren beschermd tegen erosie

De uitvoering van de Deltawerken heeft in de Oosterschelde geleid tot de zogenaamde zandhonger. Dit fenomeen is vorig jaar april uitvoerig beschreven in dit bulletin. In het kort komt het erop neer dat de geulen na de Deltawerken te ruim zijn. Om tot een nieuw evenwicht te komen betrekken ze sediment van de platen, slikken en schorren, die daardoor eroderen. De erosie is het duidelijkst zichtbaar aan de schorranden. Wanneer er niet wordt ingegrepen zullen er op lange termijn nauwelijks meer schorren aanwezig zijn in de Oosterschelde.

Het Overlegorgaan Nationaal Park Oosterschelde heeft haar zorg uitgesproken over het toekomstscenario dat de schorren in de Oosterschelde te wachten staat. Volgens het Overlegorgaan geniet de zandhongerproblematiek bij voorkeur een structurele aanpak, zoals weergegeven in het Beheers- en inrichtingsplan. Deze mogelijkheden worden momenteel verkend, maar voor de korte termijn is een structurele aanpak door de omvang van het probleem niet realistisch. Voorlopig wordt daarom beoogd de negatieve effecten te bestrijden, door een aantal schorren van een verdediging te voorzien. Ondanks het uitgangspunt van natuurlijke processen en dynamiek worden de huidige waarden van de schorren dermate groot geacht dat ingrijpen om het ver-

dwijnen van de schorren te voorkomen gerechtvaardigd is. Dit wordt aangeduid met de beheersvisie procesbeheer als het kan, patroonbeheer als het moet'.

Schorverdedigingen Medio vorig jaar is Rijkswaterstaat in nauwe samenwerking met belanghebbenden gestart met de voorbereiding van een drietal schorverdedigingen. De eerste verdediging zal nog dit jaar worden aangelegd. Over een lengte van bijna 3 km zal het klif van de Rumoirtschorren bij Sint Philipsland van een steenbestorting worden voorzien. Hoewel dit een beproefde methode is, zijn diverse alternatieven afgewogen. Deze alternatieven bleken echter om uiteenlopende redenen minder kansrijk. Denk daarbij aan onzekerheden in de effectiviteit, ongewenste neveneffecten, landschappelijke inpassing en kostentechnische argumenten. De steenbestorting wordt uitgevoerd op een deel van het schor dat relatief smal is, terwijl de erosie vrij groot is. De verdediging zal geen doorgaande lijn langs de schorrand vormen, maar zal ter plaatse van de talrijke kreekmondingen worden onderbroken. Hierdoor wordt de wateruitwisseling tussen het schor en het Slaak niet nadelig beïnvloed, wat belangrijk is voor de natuurwaarden. De maatregel heeft naar verwachting geen noemenswaardige effecten op de omgeving, omdat het is gericht op conservering van de huidige situatie. Door middel van monitoring zullen de effecten worden gevolgd.

In samenhang met de genoemde verdediging is er bewust voor gekozen bij het bredere schor in oostwaartse richting (Kramerspolder) geen maatregelen uit te voeren. Dit schor behoudt daardoor de grootst mogelijke natuurlijkheid. Hiermee wordt binnen één gebied uitdrukking gegeven aan het spanningsveld tussen procesbeheer en patroonbeheer.

Het derde onderdeel van het plan betreft de omgeving van de hollestelle, de enige buitendijkse veedrinkput in Zeeland. De basaltglooiing die hier in de jaren dertig van de vorige eeuw is aangelegd is lokaal ernstig in verval geraakt. Op den duur komt hiermee het voortbestaan van de hollestelle in gevaar. Daarom wordt de oude glooiing zoveel mogelijk hersteld. Daarnaast bestaat het voornemen bij de beheerder, de Stichting Het Zeeuwse Landschap, om de botanische waarde van het grazige schor ter plaatse te verhogen.

Structurele oplossing

Voor de uitvoering van de maatregelen zijn inmiddels de noodzakelijke vergunningen aangevraagd. Naar verwachting kan de aanleg plaatsvinden vanaf augustus. Ondertussen zijn dan alweer de voorbereidingen gestart voor maatregelen bij het Schor van Sint Annaland. De uitvoering hiervan is gepland in 2003. In het daaropvolgende jaar is tot slot het schor Rattekaai bij het Verdrongen Land van Zuid-Beveland aan de beurt. De grootste schorren in de Oosterschelde zijn dan veilig gesteld. Wellicht dat er dan ook wezenlijke stappen zijn gezet op weg naar een structurele oplossing voor de zandhongerproblematiek!

Anton van Berchum

Projectleider Rijkswaterstaat Zeeland

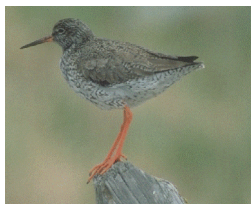

Het vogeleldorado dat Oosterschelde heet

In de Oosterschelde zijn altijd duizenden vogels aanwezig, het hele jaar door. De samenstelling van de soorten verschilt echter met de seizoenen. In de winter kom je er hele andere soorten tegen dan in de zomer. Hieruit valt op te maken dat de Oosterschelde verschillende functies voor vogels heeft. Maar om welke soorten gaat het en hoe belangrijk is die Oosterschelde nu voor vogels?

Wadvogels, planten- en viseters

De Oosterschelde heeft na de Deltawerken veel schorren, slikken en platen verloren, omdat delen van de getijdenwerking werden afgesloten. Hierdoor zijn belangrijke broed-, rust- en foerageergebieden voor vogels verdwenen. Desondanks is de Oosterschelde ook nu nog van groot belang voor vogels. Sterker nog, na de Waddenzee is dit het belangrijkste vogelgebied van Nederland! Dit geldt dan vooral voor wadvogels, zoals de kanoetstrandloper, zilverplevier en scholekster. Deze vogels zijn voor hun voedselvoorziening aangewezen op de droogvallende slikken en platen. Daar halen ze allerlei bodemdieren uit, zoals pieren en kokkels. Deze voedselbron is voor vele duizenden vogels letterlijk van levensbelang. Veel wadvogels maken vooral gebruik van de Oosterschelde als overwinteringsgebied of als belangrijk tussenstation naar overwinteringsgebieden in het zuiden of broedgebieden in het noorden. Dit geldt ook voor planteneterende vogels zoals de rotgans, brandgans, bergeend en wilde eend, die in belangrijke aantallen in het gebied voorkomen. De aalscholver, fuut en middelste zaagbek zijn in aantal de belangrijkste viseters.

Tureluur

Kustbroedvogels

De Oosterschelde is, net als veel andere deltawateren, ook voor kustbroedvogels van groot belang. Tot de kustbroedvogels worden gerekend: meeuwen, sterns, bontbekplevier, strandplevier en kluut. Dit zijn vogels die voor hun voortplanting afhankelijk zijn van het kustgebied en die hun nesten maken op onbegroeide bodems. Neeltje Jans is een belangrijke broedplaats voor onder andere kleine mantelmeeuw, Zilvermeeuw en stormmeeuw. Kokmeeuw, visdief en kluut zitten vooral in de inlagen langs de Oosterschelde. De plevieren zijn in lage dichtheden te vinden op tal van geschikte broedplaatsen, zoals kleine schelpenstrandjes. Voor vogels staat de Oosterschelde niet op zichzelf, het is een essentiële schakel in een internationale keten van belangrijke vogelgebieden. Maar het is zeker niet de minste schakel, want de Oosterschelde is voor niet minder dan 19 vogelsoorten van internationaal belang! De top drie wordt daarbij gevormd door de kanoetstrandloper, rosse grutto en scholekster.

Plussen en minnen

De schorren, slikken en platen worden bedreigd door de zandhonger, het fenomeen waarbij de geulen worden verkleind met zand van de hoger gelegen delen. Het effect hiervan zal zeker negatief zijn voor de vele duizenden vogels die van de slikken en platen afhankelijk zijn als voedselgebied. Een groot gevaar dat moeilijk te keren lijkt. Binnendijks komen er echter weer hele belangrijke natuurgebieden bij door uitvoering van Plan Tureluur. Ondanks het feit dat die gebieden er nog maar net liggen, hebben vele vogels bijvoorbeeld de Prunjepolder en Scherpenissepolder al ontdekt, onder andere als hoogwatervluchtplaats. Iets wat we wel beter zelf in de hand hebben is de recreatiedruk. Ieder jaar constateren de WetlandWachten (vrijwilligers van Vogelbescherming Nederland) dat de recreatiedruk op de Oosterschelde blijft toenemen.

Voor vogels is dat een probleem, want die moeten ongestoord kunnen rusten en eten. Vliegen kost veel energie. Veel steltlopers hebben vanwege het getij maar een korte periode waarbinnen ze kunnen foerageren en die tijd hebben ze sowieso heel hard nodig om in goede conditie te blijven. Als dat niet lukt omdat ze door mensen worden verstoord, dan hebben ze dus een serieus probleem. Natuurlijk moeten mensen volop van dit prachtige gebied kunnen genieten, maar er moeten wel voldoende broed-, foerageer- en rustgebieden voor de vogels overblijven. We hebben immers voor heel wat soorten een internationale verantwoordelijkheid. Met een goede zonering in ruimte en tijd moet het echter geen probleem zijn om zowel vogels als mensen voldoende ruimte te geven.

Ralf Joosse

Regioconsulent Delta / West Brabant van Vogelbescherming Nederland

Gebruikte literatuur: Watervogels in de Zoute Delta 2000/2001. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg (2002).
Broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied in 2000. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg (2001)